

מרכז השלטון האזורי בישראל

למחירי אף כבית

מסמך מנחה למועצות האזוריות בנושא ועדות איכות סביבה יישוביות

מהי ועדת איכות סביבה יישובית?

ועדת איכות סביבה יישובית מורכבת מנציגים מטעם היישוב, הפועלים בתוך היישוב בנושאי קיימות וסביבה. מדובר בוועדה וולונטרית שחלק מחבריה יכולים להיות בעלי תפקידים ביישוב וחלק פעילים מתוך היישוב (ראה פירוט מטה מבנה מומלץ לוועדת איכות סביבה). בדרך כלל הפעילים הם תושבים בעלי מודעות סביבתית אישית גבוהה מהממוצע. הוועדה נמצאת בקשר שוטף עם אגף/מחלקת איכות סביבה במועצה.

מטרות הוועדה וחשיבות ועדת איכות סביבה יישובית

מטרות הוועדה:

- ליזום ולקדם נושאים סביבתיים ביישוב, בעדיפות לנושאים שנמצאים על סדר היום היישובי והמועצתי.
- להוות "עיניים" בשטח היישוב, עבור מחלקת איכות סביבה במועצה. לדוגמא- נראות ותפקוד מיכלי המיחזור ביישוב.
- לשקף למועצה על המצב בשטח ועל הצרכים האותנטיים של כל יישוב בתחומים השונים.
- לפעול להטמעה ושילוב של תפיסות הקיימות בכלל הפעילות וקבלת ההחלטות היישוביות בנושאים של תכנון, חינוך בלתי פורמלי, אירועים קהילתיים וכד'.

מבנה מומלץ לוועדת איכות סביבה יישובית

ישנה עדיפות שבוועדת איכות סביבה יכהנו בעלי תפקידים יישוביים כגון נציג הוועד המנהל, ועד האגודה, האגודה החקלאית, הנהלה כלכלית, רכזי קהילה לצד נציגים הלוקחים חלק בוועדות נוספות- ועדת תרבות/רווחה, תפעול ותשתיות וכן פעילים יישוביים שנושא איכות הסביבה קרוב לליבם. מומלץ כי בכל וועדה יהיו לפחות 4 נציגים קבועים מהיישוב.

סל תחומי העיסוק האפשריים לוועדת איכות סביבה (רשימה חלקית בלבד)

- אימוץ אתרי טבע מקומי ושטחים פתוחים בתוך או בסמיכות ליישוב. לרבות ביצוע פעילות טיפוח, ניקיון ואחזקה
- קידום גינון בר קיימא ברחבי יישוב, הקמת גינות מאכל/גינות תבלין
- שתילת עצים ופרחי בר
- קיום אירועים סביבתיים לקהלי היעד השונים ביישוב
- הסברה לתושבים בנושאים הסביבתיים השונים

מרכז השלטון האזורי בישראל

למזרים אף כבית

- צמצום מפגעים ברחבי היישוב ובסמיכות לו: רעש, תאורה וזיהום אור, מפגעי אוויר (קמינים), מזיקים
- טיפול בפסולת ומיחזור: עידוד שימוש חוזר ומיחזור, הפרדת פסולת, צמצום פסולת במקור
- נראות היישוב
- קידום פרויקטים קהילתיים סביבתיים חינוכיים
- קידום חינוך סביבתי במסגרות הפורמליות והבלתי פורמליות
- עיסוק בממשקי חקלאות סביבה ותושבים

זיקה בין ועדות איכות סביבה יישוביות לוועדת איכות סביבה של המועצה

ככלל, לא חייב להיות קשר בין ועדת איכות סביבה במועצה הפועלת סטטוטורית על פי חוק וחבריה הם נבחרים ציבור. אם זאת, ככל שיהיה קשר בין הוועדות, הדבר יחזק את העשייה הסביבתית ביישובים וברחבי המועצה. מוצע כי ועדת איכות סביבה של המועצה תלווה ותסייע לעשייה הסביבתית ביישובים באמצעים שונים לרבות העברת מידע, הצגת הפעילות של הוועדות היישוביות במסגרת ועדת איכות סביבה וכן יצירת מסגרת מאפשרת בה הנציגים יוכלו לעבוד בשיתוף. כמו כן ישנה חשיבות שבוועדת איכות סביבה של המועצה יהיו שותפים גם נציגי יישובים מועדות איכות סביבה יישוביות וההפך.

זיקה בין חברי ועדת איכות סביבה יישובית להנהלת היישוב

ישנה עדיפות שבוועדת איכות סביבה ישב נציג ההנהלה. אם הדבר אינו מתאפשר חשוב ליצור מסגרת נכונה להעברת מידע, סנכרון ותיאום עם הנהלת היישוב. קשר טוב עם הנהלת היישוב וגיבוי מצד ההנהלה ישמש כמנוע לקידום חיובי של פעילות הוועדה בתוך היישוב.

הכשרת חברי ועדת איכות סביבה

מומלץ כי אגף/מחלקת איכות סביבה במועצה תיזום הכשרה של חברי ועדת איכות סביבה יישובית. ההכשרה יכולה להיעשות במגוון ערוצים:

הכשרה מסודרת ופורמלית של מפגש אחד או יותר לכל נציג נכנס של ועדת איכות סביבה יישובית. ניתן לעשות את ההכשרה באופן מרוכז למספר יישובים ביחד.

מרכז השלטון האזורי בישראל

למזרים אף כבית

תכנים אפשריים להכשרה:

- בניית פרויקט בקהילה
- גיוס מתנדבים לפעילות (ניתן לגייס את מחלקת הרווחה במועצה)?
- גיוס כספים לפעילות ביישוב – קרן שלי, יער האקלים

בנוסף ניתן לקיים הכשרה רציפה לחברי הועדה הכוללת למידת עמיתים (בין היישובים במועצה ואפילו בשיתוף מועצות אחרות) וכן העשרה ייעודית בתחומים שונים שרלוונטיים למועצה.

דרכים לגיוס פעילים ותקציבים לפעילות הועדה היישובים

- קידום פרויקט כלל מועצתי- ניתן לגייס פעילים יישובים אד- הוק לצורך הפרויקט (למשל גינון בר קיימא ברמה מועצתית, הפרדת פסולת לזרמים ועוד
- קול קורא חינוך של המשרד להגנת הסביבה- פרק ג' מאפשר יוזמות קהילתיות במסגרתו ניתן לגייס את הקהילות
- גיוס תקציבים מעמותות וקרנות שונות אד- הוק לקיום פעילות בתוך היישובים

דוגמאות לפרויקטים שונים בהובלת ועדת איכות סביבה יישובית

- קידום הפרדה במקור של הגזם היישובי- לרבות בניית מודל יישובי ורכישת מקצצת גזם לשימוש חוזר ביישוב
- הפקת יום "איכות סביבה" יישובי ביום כדור הארץ המיועד למשפחות עם ילדים.
- העברת היישוב לכלים רב פעמיים- בכל המוסדות לרבות אירועים שונים פרטיים וציבוריים

ייזום המסמך וכתיבה: אבירם בוצר, תמר זרזר- מחלקת איכות סביבה, מועצה אזורית עמק חפר. לב רוזנשטיין, ניצן לוז- אגף סביבה, מוא"ז משגב.
עריכה: הילה אקרמן, מרכז שלטון אזורי

השתתפו בישיבה בנושא ותרמו מניסיונם:

שירלי חכם, בני שמעון, ארדה רבוא- עמק יזרעאל, תמר אודם- עמק יזרעאל, טל דר- עמק חפר, הדס ילינק- מנשה, ניצה קרניאל לוי- שורק, נגה לבנברג- חוף כרמל, סוזאן רובינשטיין- חוף השרון, נופר גזר, הגר מעיין סולומון- מעלה יוסף.